

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Petra Mikeše a soudců Jitky Zavřelové a Milana Podhrázkého v právní věci žalobkyně: **Mgr. E. K.**, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 1/376, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 10. 2019, čj. MPSV-2019/205732-911, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. 9. 2020, čj. 1 Ad 6/2020-19,

t a k t o :

- I. Návrh žalobkyně na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **s e z a m í t á .**
- II. Žádost žalobkyně o osvobození od soudních poplatků **s e z a m í t á .**
- III. Kasační stížnost **s e o d m í t á .**
- IV. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení případu

[1] Úřad práce České republiky, krajská pobočka pro hl. m. Prahu (dále „úřad práce“), rozhodnutím z 9. 8. 2019, čj. 29419/2019/AAP, rozhodl o poskytování doplatku na bydlení ve výši 1 716 Kč měsíčně od března 2019. Žalovaný v záhlaví uvedeným rozhodnutím zamítl odvolání žalobkyně a potvrdil rozhodnutí úřadu práce.

[2] Proti rozhodnutí žalovaného podala žalobkyně žalobu, s níž spojila návrh na ustanovení zástupce. Městský soud návrh zamítl, protože žalobkyně na výzvu soudu nepředložila vyplněné potvrzení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech. Žalobu pak výše uvedeným usnesením odmítl podle § 37 odst. 5 s. ř. s., neboť žaloba neobsahovala podstatné náležitosti žaloby dle § 71 s. ř. s. a žalobkyně ani přes výzvu soudu ze dne 26. 6. 2020 neodstranila vady žaloby, které bránily jejímu věcnému projednání žaloby (zejména formulace jakýchkoli žalobních bodů, petit, opisy napadených rozhodnutí).

[3] Žalobkyně (dále „stěžovatelka“) proti usnesení městského soudu podala kasační stížnost doručenou Nejvyššímu správnímu soudu 7. 10. 2020. Městskému soudu nevytýká žádné pochybení, pouze požaduje, aby Nejvyšší správní soud umožnil nové projednání věci u městského soudu, a objasňuje svoji složitou situaci, která je ovlivněna hmotnou nouzí, nouzovým stavem z důvodu epidemie nemoci Covid-19 a přístupem úřadu práce a žalovaného. Současně s kasační stížností požádala o osvobození od soudních poplatků.

[4] V reakci na výzvu z 21. 10. 2020, čj. 8 Ads 223/2020-6, k předložení plné moci udělené advokátovi k zastupování v řízení o kasační stížnosti nebo prokázání vysokoškolského právníckého vzdělání vyžadovaného pro výkon advokacie, stěžovatelka předložila vysokoškolský diplom prokazující požadované právnícké vzdělání. Přesto však z osobních a rodinných důvodů podala návrh na ustanovení zástupce a současně požádala o osvobození od soudních poplatků. I v tomto podání zopakovala, že žádá o nové projednání věci u městského soudu, u kterého nestihla lhůtu k vyjádření, s tím, že její prioritou byla a vždy bude zdraví a výchova dětí. Dále znovu popisuje svoji složitou životní situaci.

II. Posouzení žádosti o osvobození od soudních poplatků a návrhu na ustanovení zástupce

[5] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval žádostí o osvobození od soudních poplatků a návrhem na ustanovení zástupce.

[6] Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. *může předseda senátu navrbovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát.* Z uvedeného ustanovení vyplývá, že účastníku řízení lze ustanovit zástupce tehdy, jestliže jsou kumulativně splněny dvě podmínky: 1) jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a 2) jestliže je to nezbytně třeba k ochraně jeho zájmů.

[7] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zcela osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.*

[8] Z kasační stížnosti i z žaloby lze sice důvodně usuzovat, že stěžovatelka se domáhá přezkumu ve věcech, které jsou podle § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 539/1991 Sb., o soudních poplatcích, osvobozeny od poplatkové povinnosti [řízení ve věci pomoci v hmotné nouzi (doplatku na bydlení)]. Přesto Nejvyšší správní soud o žádosti stěžovatelky rozhodl. Přiznání osvobození od soudních poplatků i v případě, je-li určitý typ řízení od poplatku osvobozen ze zákona, totiž může být rozhodné pro právo státu na náhradu nákladů řízení proti neúspěšnému účastníkovi, není-li účastník osobně osvobozen, ať již ze zákona či individuálně rozhodnutím (§ 60 odst. 4 s. ř. s.). Posouzení předpokladů pro osvobození od soudních poplatků je nezbytné také pro účely rozhodování o ustanovení zástupce. Soud totiž musí i v takovém případě posoudit, zda jsou splněny konkrétní podmínky pro osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 s. ř. s. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2011, čj. 4 Azs 22/2011-46). Nejvyšší správní soud přitom rozhodl také o návrhu na ustanovení zástupce, ačkoli stěžovatelka doložila, že má vysokoškolské právnícké vzdělání požadované pro výkon advokacie (§ 105 odst. 2 s. ř. s.), neboť tato skutečnost bez dalšího nevyklučuje nezbytnost ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti (např. pro složitost řešené problematiky či pro schopnost stěžovatele vystupovat samostatně v řízení před soudem).

[9] Za účelem posouzení otázky, zda u stěžovatelky existují předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, tedy vyzval Nejvyšší správní soud stěžovatelku přípisem ze dne 5. 11. 2020, aby ve lhůtě 2 týdnů od jeho doručení doložila své osobní, majetkové a výdělkové poměry. K tomuto přípisu byl rovněž připojen formulář obsahující typové okruhy informací pro doložení těchto poměrů. Stěžovatelka byla též poučena o důsledcích neúplného, rozporného

pokračování

či nepravdivého vyplnění formuláře. Přípis byl stěžovatelce doručen v neděli 15. 11. 2020. Poslední den lhůty proto připadl na pondělí 30. 11. 2020.

[10] V tento poslední den byla zdejšímu soudu doručena žádost stěžovatelky o prodloužení lhůty k doložení potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech, kterou odůvodnila tím, že je v karanténě doma sama se dvěma dětmi, musí zajistit distanční výuku dcery a nevlastní tiskárnu, přičemž zaslané prohlášení (formulář) nelze zpracovat elektronicky.

[11] Přípisem z 8. 12. 2020 Nejvyšší správní soud žádosti stěžovatelky vyhověl a stanovil k doložení poměrů novou lhůtu dvou týdnů od doručení přípisu. Opětovně byla poučena o důsledcích neúplného, rozporného či nepravdivého vyplnění formuláře. K tomu došlo v pondělí 14. 12. 2020 a posledním dnem lhůty tak bylo pondělí 28. 12. 2020.

[12] Následující den, v úterý 29. 12. 2020, Nejvyšší správní soud obdržel opětovnou žádost o prodloužení lhůty odůvodněnou karanténou kvůli příznakům onemocnění COVID-19 a s tím spojené nemožnosti navštívit pobočku úřadu práce za účelem opatření veškerých potřebných podkladů pro vyplnění formuláře, jakož i nemožnosti tisku.

[13] Přípisem z 11. 1. 2021 Nejvyšší správní soud opět žádosti stěžovatelky vyhověl a stanovil k doložení poměrů novou lhůtu dvou týdnů od doručení přípisu. Znovu též stěžovatelku poučil o důsledcích neúplného, rozporného či nepravdivého vyplnění formuláře. Vzhledem ke stěžovatelkou tvrzeným důvodům, jež jí ztěžují či znemožňují vyplnění formuláře (nemožnost tisku, nemožnost osobní návštěvy úřadu práce), jí Nejvyšší správní soud sdělil, že nemusí vyplňovat přímo formulář, tisknout jej a zasílat zdejšímu soudu. Formulářem požadované informace lze soudu zaslat též prostřednictvím e-mailové zprávy obsahující veškeré formulářem požadované informace včetně jejich doložení (osvědčení) v příloze e-mailové zprávy. Přípis byl stěžovatelce doručen tentýž den, v pondělí 11. 1. 2021 a posledním dnem lhůty tak bylo pondělí 25. 1. 2021.

[14] Stěžovatelka však ani na tuto poslední výzvu ve stanovené lhůtě (ani později, do rozhodnutí soudu o jejím návrhu na ustanovení zástupce a žádosti o osvobození od soudních poplatků) nereagovala a své poměry nedoložila. Nespĺňuje tak předpoklady pro osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), a nemůže jí proto být ani ustanoven zástupce (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). Z tohoto důvodu tedy Nejvyšší správní soud žádost stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků a návrh stěžovatelky na ustanovení zástupce zamítl.

III. Posouzení kasační stížnosti

[15] Nejvyšší správní soud následně přistoupil k posouzení kasační stížnosti, aniž stěžovatelku předtím vyzýval k jejímu doplnění o další kasační námítky. Podaná kasační stížnost totiž důvody obsahovala (byť šlo o jiné důvody, než které jsou uvedeny v § 103 s. ř. s.), a k uvedené výzvě proto nebyl důvod.

[16] V podané kasační stížnosti, stejně jako i v další obdobné věci dříve projednávané Nejvyšším správním soudem (srov. usnesení ze dne 14. 10. 2020, čj. 6 Ads 236/2020-29), stěžovatelka nijak nezpochybňuje zákonnost rozhodnutí městského soudu. Nezpochybňuje, že včas nezareagovala na výzvu městského soudu k doplnění podstatných náležitostí žaloby, včetně (alespoň jediného) žalobního bodu. Pouze obecně popisuje svoji životní situaci a žádá o možnost nového projednání věci.

[17] Důvody pro podání kasační stížnosti soudní řád správní taxativně vymezuje v ustanovení § 103 odst. 1. Kasační stížnost lze podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení [§ 103 odst. 1 písm. a)

s. ř. s.], z důvodu vážných vad správního řízení, pro které mělo být rozhodnutí správního orgánu soudem zrušeno [§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.], z důvodu zmatečnosti řízení před soudem [§ 103 odst. 1 písm. c)], z důvodu nepřezkoumatelnosti soudního rozhodnutí nebo vážných procesních vad v řízení před soudem [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.], a konečně též z důvodu nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení [§ 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.].

[18] V případě stěžovatelky je navíc jediným důvodem kasační stížnosti, který připadá v úvahu, kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., tedy namítaná nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo zastavení řízení. K tomuto závěru dospěla ustálená judikatura Nejvyššího správního soudu, např. rozsudek ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 -98, č. 625/2005 Sb. NSS nebo rozsudek ze dne 22. 9. 2004, č. j. 1 Azs 24/2004 - 49, č. 427/2005 Sb. NSS.

[19] Stěžovatelka nezákonnost rozhodnutí městského soudu o odmítnutí žaloby nenamítá. Podle § 104 odst. 4 s. ř. s. není kasační stížnost přípustná, opírá-li se jen o jiné důvody, než které jsou uvedeny v § 103, nebo o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl (stejně např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 3. 2004, č. j. 1 Azs 23/2004 - 55). Jelikož stěžovatelka opřela svou kasační stížnost jen o jiné důvody, než které jsou uvedeny v § 103 s. ř. s., Nejvyšší správní soud její kasační stížnost vyhodnotil jako nepřípustnou (§ 104 odst. 4 s. ř. s.).

[20] Stěžovatelčina obecná vyjádření o složité životní situaci, která patrně má být důvodem, proč včas nereagovala na výzvu městského soudu (z důvodu nouzového stavu vyhlášeného ke zvládnutí šíření nemoci Covid-19) nelze chápat jako námitku vady řízení před městským soudem (spočívající v neprominutí zmeškání lhůty k provedení úkonu podle § 3 zákona č. 191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastníci se soudního řízení ...), jejímž důsledkem bylo nezákonné rozhodnutí soudu o odmítnutí žaloby, a to pro naprostou obecnost této zmínky. Nadto Nejvyšší správní soud ze spisu městského soudu ověřil, že stěžovatelka nikdy v průběhu řízení před městským soudem o prominutí zmeškání lhůty nepožádala; výzva k odstranění nedostatků žaloby byla navíc vydána až dlouho po ukončení nouzového stavu, s nímž byla možnost prominutí zmeškání lhůt v uvedeném zákoně spojena.

IV. Posouzení kasační stížnosti

[21] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost nepřípustnou, proto ji odmítl [§ 46 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 120 s. ř. s.).

[22] O nákladech řízení rozhodl soud v souladu s § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e n í** opravný prostředek přípustný.

V Brně 11. února 2021

Petr Mikeš
předseda senátu